

Univerza v Mariboru

Univerzitetna knjižnica Maribor

Maistrova knjižnica UKM: kulturni spomenik državnega pomena?

Dr. Vlasta Stavbar

Pis(a)na kulturna dediščina

Posvet

Celje, 1. 12. 2017

Osebne knjižnice

- Osebne knjižnice – zbirke, ki so jih v času svojega življenja ustvarili posamezniki in zato nosijo **neizbrisljiv pečat**
- Funkcionalne osebne knjižnice
- Bibliofilske osebne knjižnice

(E. Dačić Kodrič, Maistrova knjižnica: Kaj je znanega o osebnih knjižnicah Slovencev in kaj te govorijo o svojih tvorcih. *Knjižnica* 59, 2015, 3, str. 121-137).

Osebne knjižnice

- Pomembne za proučevanje kulturnih in družbenih razmer
- Redkost, ki jo je potrebno zaščititi!

Maistrova knjižnica UKM

- General Rudolf Maister in njegova knjižna zapuščina

UKM, Zbirka drobnih tiskov

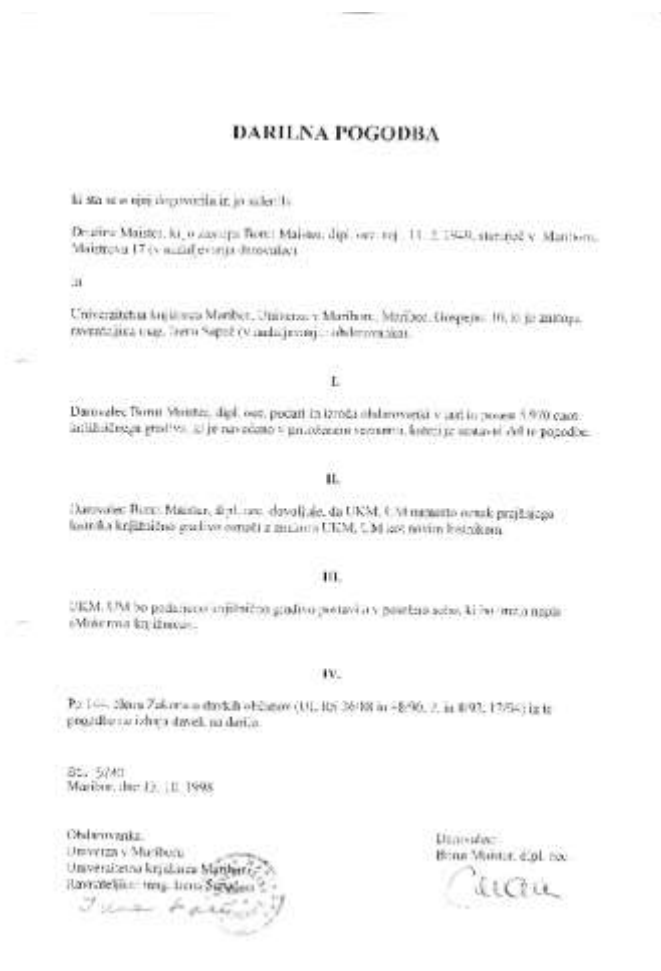

Maistrova knjižnica

- Izgradnja knjižnice
- Knjižnica v času vojne 1941-1945
- Knjižnica po koncu vojne

Maistrova knjižnica UKM

- 1988 - Maistrova knjižnica v UKM
- 1998 – Maistrova knjižnica z darilno pogodbo preide v last UKM

Maistrova knjižnica v UKM

Maistrovo leto 2014:

- Preureditev knjižnice
- Identifikacija klasifikacijskega sistema, nova postavitvev
- 2018: ureditev kataloga

Gradivo Maistrove knjižnice

- Maistrova knjižnica obsega skoraj 6000 enot gradiva
- Maistrova knjižnica je izjemna po svojem obsegu in izčrpnosti, predvsem pa po svojih selekcijskih kriterijih

Maistrova knjižnica – kulturni spomenik državnega pomena?

- **1956-** komisija v sestavi F. Sušnik, A. Gspan, B. Maister, J. Glazer, B. Teply je po pregledu 62 zabojev gradiva
- Predlog da se Maistrova knjižnica razglasi za kulturni spomenik

Ministrstvo za kulturo, Indok center, dokumenta postopku

Maistrova knjižnica – kulturni spomenik državnega pomena?

- **2014- Maistrovo leto:**
- Odprtje prenovljene Maistrove knjižnice in javna podpora ministrice za razglasitev, simpozij o osebnih knjižnicah (*Knjižnica* 59, 2015, 3)- 28.11. 2014
- Vloga UKM za razglasitev Maistrove knjižnice za spomenik državnega pomena s prilogami (Strokovno mnenje NUK, ocena Trubarjevega antikvariata, soglasje Pokrajinskega muzeja Maribor) – 17. 11. 2014

Maistrova knjižnica – kulturni spomenik državnega pomena?

- **Ugotovitvena odločba** Ministrstva za kulturo, 7. 4. 2015:

„Knjižnično gradivo, ki ima lastnosti kulturnega spomenika v skladu z zakonom, ki ureja varstvo kulturne dediščine, je kulturni spomenik po zakonu, brez posebnega postopka razglasitve (5. člen ZKnj-1).“

- **Zaprosilo UKM** za pojasnilo k Ugotovitveni odločbi, 20. 4. 2015

Maistrova knjižnica – kulturni spomenik državnega pomena?

- Pojasnilo k Ugotovitveni odločbi MK, 18. 8. 2015:

Spoštovani,

v zvezi z vašim zaprosilom št. 2445 z dne 20. 4. 2015 za pojasnilo k Ugotovitveni odločbi Ministrstva za kulturo (št. 6211-8/2014/4 z dne 7. 4. 2015) na vlogo Univerzitetne knjižnice Maribor za razglasitev Maistrove knjižnice za spomenik državnega pomena pojasnjujemo, da (posebna) razglasitev (z odlokom) za pomembno premično dediščino, ki je v lasti slovenskih muzejev in nekaterih drugih pristojnih organizacij (galerij, knjižnic...) ni mogoča. Predpisi postopka za razglasitev premične dediščine (v tem primeru knjižničnega gradiva), ki je nacionalno bogastvo, ne predvidevajo, saj se varstvo zagotavlja v sklopu javne službe.

Razglasitev z državnim ali občinskim odlokom je mogoča le za premično dediščino v zasebni lasti, ki ima posebno vrednost za slovensko kulturno dediščino in izpolnjuje v predpisih določene pogoje. Ta se lahko uvrsti v nacionalno bogastvo ali razglasi za kulturni spomenik državnega ali lokalnega pomena. Osnovni namen razglasitve premične dediščine v zasebni lasti je določitev varstvenega režima, ki vzpostavlja pogoje za njeno varstvo in ohranjanje. Namen razglasitve ni deklarativno odločanje, ali gre za dediščino državnega ali lokalnega pomena. Zato spomenikov, ki že imajo določen varstveni režim, ker so del zbirke pristojne organizacije in so tako že varovani po veljavnih predpisih, ne razlašamo individualno za kulturne spomenike.

Maistrova knjižnica – kulturni spomenik državnega pomena?

Aktivnosti:

- Formalne: vloga, strokovna mnenja, soglasja, pojasnila, sestanki na ministrstvu, na predlog ministrstva UKM pripravi predlog korekcije 19. člena ZVKD-1 (19. 10. 2015)
- Neformalne: javna podpora, apeli, medijska podprtost

Rezultat:

- Do razglasitve Maistrove knjižnice za kulturni spomenik državnega pomena ni prišlo!

Maistrova knjižnica – kulturni spomenik državnega pomena?

- UKM si bo še nadalje prizadevala, da posebna bibliofilska zbirka dobi status kulturnega spomenika državnega pomena.
- Obdobje velikih osebnih knjižnic se končuje, „zato bi morali storiti vse, da se zaščitijo tiste, ki so se ohranile“.

(E. Kodrič Dačić, Maistrova knjižnica: Kaj je znanega o osebnih knjižnicah Slovencev in kaj te govorijo o svojih tvorcih. *Knjižnica* 59, 2015, 3, str. 135).

Maistrova knjižnica UKM

- Maistrova knjižnica je izjemna glede ohranjenosti izvirnega fonda gradiva.
- Ima izjemen kulturni pomen za R Slovenijo, saj je povezana z eno izmed ključnih osebnosti slovenske zgodovine 20. stoletja.

Zaključek I. 1956 začetega
postopka razglasitve za
kulturni spomenik
državnega pomena

-

Zakaj razglasitev?

Razglasitev Maistrove knjižnice bi omogočala boljšo celostno prepoznavnost spomenika, hkrati pa poudarila simbolni pomen osebne knjižnice zaradi njene kulturne, znanstvene in splošno človeške vrednosti.

Namesto zaključka

- Ali so le zakonske omejitve razlog, da Maistrova knjižnica še vedno nima statusa kulturnega spomenika državnega pomena?

